

Lag-Utskottets Memorial N:o 49, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 36, angående väckta motioner om ändring i gällande skogslagstiftning;

Samma Utskotts Memorial N:o 50, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets Utlåtande N:o 40, angående ändring i gällande stadganden rörande vinterväghållningen;

Särskilda Utskottets Memorial N:o 2, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande dess Utlåtande om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen;

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 243, innefattande delgifvande af Kammarens beslut i afseende å dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 16, i anledning af väckt motion om en plan för det tekniska undervisningsväsendets ordnande.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 7 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Tisdagen den 12 Maj.

Kl. 12 middagen.

§ 1.

Det hos Kammaren den 5 i denna månad förda protokoll upplästes och godkändes.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, vid det talmanssammanträde som i dag hållits, sådana upplysningar om beskaffenheten af ännu återstående, på handläggning beroende riksdagsärenden blifvit af de vid berörda sammanträde närvarande Utskotts ordförande meddelade, att man ansett riksdagens afslutande kunna bestämmas till nästa Lördag, den 16 i denna månad.

§ 3.

Föredrogs ånyo och bifölls Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 21, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssumman's utgörande.

§ 4.

Ånyo föredrogs Banko-Utskottets Memorial N:o 24, i anledning af Kamrarnes beslut öfver Memorialet N:o 21 med förslag till instruktion för nästkommande Riksdags Banko-Utskott.

Härvid yttrade

Herr Agardh: Något oblidt öde måtte följa detta Betänkande. Denna gången har det blifvit utsatt för tryckfel. Här står nemligen, mot slutet af Betänkandet, ordet "beslutas", då det väl af meningen torde framgå, att här skulle stå "beslutar". Jag föreslår, att Kammaren måtte rätta detta fel. Jag har mig bekant, att detta redan blifvit iakttaget af Första Kammaren.

Vidare förekom icke. Utskottets hemställan bifölls, dock med den förändring att det till införande i instruktionens 9 § föreslagna ordet: "beslutas" utbytes mot ordet: "beslutar".

§ 5.

Till förnyad behandling förekom Lag-Utskottets Memorial N:o 49, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 36, angående väckta motioner om ändring i gällande skogslagstiftning.

Memorialet lades till handlingarne.

§ 6.

Då till afgörande nu företogs Lag-Utskottets Memorial N:o 50, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets Utlåtande N:o 40, angående ändring i gällande stadganden rörande vinterväghållningen, begärdes ordet af:

Herr Carl Ifvarsson, som yttrade: Då Kammaren för blott några få dagar sedan beslutat att förkasta Utskottets förslag och antaga Kongl. Maj:ts Proposition, får jag yrka, att Kammaren, utan afseende å Utskottets nu föreliggande förslag, måtte vidhålla sitt förra gången fattade beslut.

Vidare yttrade

Herr Rosenberg: Det kan visserligen synas vara att ställa frågan på sin spets genom bibehållande af Kammarens förra beslut; men jag tror

dock detta beslut, som öfverensstämde med Kongl. Maj:ts Proposition, hafva varit så välgrundadt, att jag, i likhet med den föregående talaren, måste yrka, att vi icke må frångå detta beslut.

Herr O. B. Olsson:

I enlighet med hvad sålunda blifvit yrkadt, afslog Kammaren Utskottets i förevarande Memorial afgifna sammanjemkningsförslag och vidblef sitt i ämnet förut fattade beslut.

§ 7.

Föredrogs ånyo, men blef på flere ledamöters begäran för andra gången bordlagdt Särskilda Utskottets Memorial, N:o 2, i anledning af Kammarnes skiljaktiga beslut rörande dess Utlåtande om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen.

§ 8.

Till förnyad handläggning förekom Första Kammarens protokollsutdrag N:o 243, med delgifvande af nämnde Kammares beslut vid föredragning af dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 16, i anledning af väckt motion om en plan för det tekniska undervisningsväsendets ordnande.

Herr Friherre Fock yttrade: Den motion i detta syfte, som jag vid riksdagens början väckte, har rönt en så ogynnsam, en så egendomlig behandling, att jag icke kan undgå att derom yttra några ord. Motionen remitterades af Andra Kammaren till dess Tillfälliga Utskott N:o 1; den upptogs af en ledamot i Första Kammaren och remitterades äfven af denna Kammare till tillfälligt Utskott. Den Kammares Utskott, inom hvilket motionen väcktes, har likväl icke varit i tillfälle att, rörande denna motion, afgifva något utlåtande. Jag känner icke skälen härtill. Emellertid har deraf inträffat det egendomliga förhållande, att denna motion, väckt inom Andra Kammaren, blifvit behandlad endast af Första Kammaren och der till en del nedslagen, utan att motionären kommit i tillfälle försvara densamma i den Kammare, han tillhör. Jag har icke utan en viss förundran kunnat se ett sådant sätt att behandla motioner.

Jag kan icke nu yttra mig om andra punkter än dem, som Första Kammaren tillstyrkt: endast dessa äro här föremål för behandling; men det är dock naturligt, att den, som väckt en motion, bär en viss faderskärlek för densamma, och jag anser verkligen, att denna motion eger en viss betydelse. Jag afsåg att, hvad den högre tekniska undervisningen beträffar, kunna, till besparing för det allmänna och gagn för undervisningen, samla denna undervisning på ett mindre antal orter än nu, under hvilket förhållande ett verkligt slöseri med Statens medel eger rum. Jag skulle, i fall diskussion inom detta område nu tillätes, vara i tillfälle att ådagalägga detta. Första Kammarens Tillfälliga Utskott har, med af-

seende på de tekniska elementarskolorna, icke tillstyrkt bifall till motionen. utan endast föreslagit en temligen betydelselös hemställan. Jag ber dock att under ett par ögonblick få fästa uppmärksamheten på hvad min motion rörande dessa skolor afsåg. Den afsåg, att dessa skolor, som nu hufvudsakligen meddela undervisning i samma ämnen som allmänna elementarläroverkens reallinie och åt lärjungar, som äro fullt oförhindrade att begagna dessa, skulle erhålla en sådan organisation, att just de ynglingar, som redan voro inne i de praktiska yrkena, skulle kunna begagna denna undervisning. Detta kan nu icke ske, ty undervisningen är här ställd såsom i våra elementarläroverk, den räcker från morgon till middag, och under eftermiddagen sysselsätts ynglingarne af lexläsning.

Jag har aldrig, såsom Utskottet tyckes antyda, förutsett, att något af de ämnen, som nu ingå i undervisningen, skulle borttagas; tvärtom må de, enligt min åsigt, fortfara; de äro alla för industriidkarens behöfliga; men jag har trott, att undervisningstiden borde så lämpas, att ynglingen vore i tillfälle att samtidigt egna sig åt praktiska yrken. Under de nuvarande förhållandena ega vi visserligen så kallade tekniska skolor, men enligt hvad Utskottet upplyser, egna sig de flesta ynglingar, som begagna dessa skolor, sedermera icke åt praktiska yrken utan utgå derifrån i allmänna lifvet. Dessa skolor hafva sålunda förlorat karakteren af att vara tekniska skolor.

Det är alldeles gifvet, att i en sådan ort som t. ex. Norrköping, der teknisk skola finnas, ofta kan inträffa, att en yngling, som är anställd, exempelvis i ett färgeri, känner behof af att lära grunderna i färgerikonsten. Men undervisning härutinnan står för honom icke att vinna vid den tekniska skolan, så vidt han icke vill underkasta sig att ingå såsom elev i densamma. Han är då i den belägenhet, att han antingen måste lemna sitt yrke eller ock afstå från undervisningen. Den tanken att låta skolan och arbetet gå hand i hand, sida vid sida, den tror jag vara af särdeles stor vikt just i vår tid. Vi klaga med rätta deröfver, att, genom våra skolor, så många ynglingar dragas från det egentliga arbetet, men jag vill tillägga ännu en orsak till klagan, och det är att, när ynglingen slutar skolan och går ut i praktiska lifvet, så äro äfven hans studier slutade. Jag har tänkt mig möjligheten deraf, att, om man låte arbetet med dess rötter tränga in i skolan, skulle å andra sidan skolan med sina grenar intränga i allmänna lifvet. Då skulle icke inträffa, att, när skol-salen stängdes, studierna äfven slutades, och öfvergången skulde derigenom icke blifva så stark. Jag känner sådana läroverk, der undervisning lemnas på aftnar och söndagar, och der undervisningen likväl är fullt jämförlig med den i våra tekniska elementarläroverk. Det är sannt, att skolgången här är utsträckt under en längre tid; men denna tid är icke förlorad, ty man har samtidigt arbetat inom det praktiska lifvet.

Nu har emellertid Första Kammarens Tillfälliga Utskott och äfven Kammarerna beslutat en underdånig skrivelse till Kongl. Maj:t, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, "huruvida icke undervisningen vid de tekniska elementarskolorna borde ordnas med större afseende på blifvande industriidkares kunskapsbehof". Det är i sanning en vansklig sak att bestämman blifvande industriidkares kunskapsbehof i vår tid.

Jag vill icke upptaga Kammarrens tid med att fullständigare genomgå denna fråga, då vi i alla fall icke under de få dagar, som återstå, kunna underkasta den någon grundligare behandling; men jag får likväl säga, att jag icke vill bifalla detta Första Kammarrens beslut, utan deremot yrkar bifall till motionärens förslag i denna punkt.

Den fjerde punkten är af Första Kammarren afslagen. Jag förbigår den, men jag kan icke nderlåta att, för att gifva rättvisa åt mig sjelf och de många arbetare, som stå bakom mig, påpeka, att min afsigt varit att, utan att derför kräfva några betydliga vidare bidrag från Staten, höja denna undervisning och gifva åt dessa arbetare en väl behöflig lyftning. Detta är så mycket viktigare i vår tid, som den stora fabriksindustri, som sträfvar att göra sig gällande och hvars många fördelar jag är långt ifrån att underskatta, har det onda med sig, att den förslöar arbetarens intellektuella kraft och gör honom nära nog till en del af den maskin, med hvilken han arbetar. Jag har varit i tillfälle se bevis härpå i större industridkande länder; och jag försäkrar, att det är en sorglig sanning. Jag har, till exempel, en gång i en fabrik, der man tillverkade knappnålar, påträffat en ung flicka, som syntes vara omkring 16 år gammal, som hade till uteslutande sysselsättning att sätta hufvuden på nålarna. Jag inledde med henne ett samtal, men hon kunde, mine Herrar, icke besvara någon annan fråga än den, huru många tusen knappnålshufvuden hon på dagen påsatte. Hon visste icke, huru gammal hon var; när jag frågade, om hon kunde skrifva eller läsa, visste hon knappast, hvad denna fråga betydde. Finnes det väl något annat sätt att motverka detta elände, än att låta undervisning och bildning tränga ned till dessa verkstäder, dessa fabriker! Det är ett lyckligt förhållande, att tillståndet ännu icke i vårt land är sådant, jag nyss beskrifvit; men det är dock skäl att motarbeta det onda, innan det antagit för stora dimensioner.

I femte punkten har Första Kammarren för sin del fattat ett beslut, som vi, då det icke är fråga om annat än en utredning, ett studium af resultatet af dylika undervisningsanstalter i andra länder, mycket väl kunna och böra biträda, hvarföre jag äfven hemställer om bifall till denna punkt. Likaledes anser jag det i sjette punkten gjorda förslaget vara ett oundgängligt vilkor för våra tekniska läroverks utveckling. Jag tror, att detta bör leda just till det mål, som jag äsyftat, men hvaråt Första Kammarrens Utskott och Kammarren sjelf icke velat lyssna, nemligen att få en allmän plan för den tekniska undervisningen.

I afseende å tredje punkten yrkar jag sålunda bifall till motionen, och hvad femte och sjette punkterna beträffar bifall till Utskottets förslag.

Herr Otterström: Ett förhållande, som icke förut under vår nuvarande Representation egt rum, har inträffat med denna fråga, nemligen att en och samma motion, af egenskap att blifva hänskjuten till tillfälligt Utskott, blifvit inom begge Kamrarne väckt. Då emellertid grundlagen icke medgifver, att dessa tillfälliga Utskott få sammanträda med hvarandra; och då denna Kammarrens Tillfälliga Utskott först hade att utarbeta den motion, som afsåg folkskolans och läroverkens reorganisation; så och

då Utskottet väl hade i sigte att omedelbart derefter företaga denna motion, som afsåg de tekniska läroverksanstalterna, hvilka Utskottet tänkte sig böra ställas i samband med elementarläroverken, åtminstone med afseende på det särskilda stadium af elementarläroverket, hvarifrån dessa tekniska skolor utgrena, kom Första Kammarens Tillfälliga Utskott, efter hvad man erfor, att företaga denna fråga till behandling, innan Andra Kammarens Tillfälliga Utskott hann med densamma. Då ansåg man olämpligt, att begge dessa Utskott skulle samtidigt, hvar på sitt håll, handlägga frågan och hvardera Kammarens Utskott framkomma med Betänkanden, som måhända alltför mycket divergerade från hvarandra. Denna Kammares Tillfälliga Utskott har sålunda, dag efter dag, vecka efter vecka, väntat på Betänkandet från Första Kammaren för att derefter kunna inkomma med ett Utlåtande i ämnet. Detta har likväl dragit ut på tiden, intill de sista dagarne, och jag kan endast beklaga detta dröjsmål. Denna Kammares Tillfälliga Utskott har, ehuru Utskottet, efter det Första Kammarens Utskotts-betänkande inkommit, haft sammanträden i och för detta viktiga ämne, liksom detsamma äfven ofta utgjort föremål för samtal emellan Utskottets ledamöter, dock icke kunnat aflemna något Betänkande. Man har dock, att döma af hvad som förekommit i Första Kammaren, icke haft något särdeles att hoppas med afseende på det resultat, hvartill denna Kammares Tillfälliga Utskott kunnat komma.

Jag är dock temligen förvissad derom, att Utskottets ledamöter äro med motionären ense i att vilja, såsom han föreslagit, afslå tredje punkten af Första Kammarens Utskotts Betänkande och bifalla hvad motionären framställt i detta hänseende.

För min del är jag äfven i öfriga delar ense med motionären och får derföre tillstyrka, att Kammaren måtte, med afslag å tredje punkten af Första Kammarens Utskotts Betänkande, antaga motionärens framställning härutinnan, hvaremot jag yrkar bifall till femte och sjette punkterna af Utskottets förslag.

Herr Hollander:

Herr Meijerberg:

Herr Siljeström:

Friherre Fock: Hvad beträffar de skäl, som anförts för motionens fördröjda behandling inom Utskottet, så har man fått höra tvänne vackra egenskaper, respekt och blygsamhet. Jag delar dessa åsigtter. Men jag vill fästa uppmärksamheten på, att genom den nu gjorda tillämpningen af dessa egenskaper man med dessa egenskaper ganska lätt kan lefvande begrafva en motion. Min öfvertygelse är, att man från början bör slå in på en annan väg.

Hvad beträffar det yttrande som representanten från Borås haft, så har den föregående talaren visat, att han fullkomligt missförstått min motion om de tekniska elementarskolorna. Jag har aldrig yrkat, att något af dessa ämnen skall tagas bort, men hvad jag har påstått och ännu på-

står är, att dessa ämnen kunna läsas lika väl emellan klockan 6—9 på aftonen som emellan klockan 9—2 f. m., och deruti har han ej motsagt mig. Om det vore fallet att det behöfdes särskilda skolor för bibringande af dessa kunskaper, så vore detta ett fattigdomsbevis för våra reala läroverk. Jag tror emellertid, att de kunna fylla dessa fordringar, och jag är förvissad, att det säkraste sättet att fylla dessa behof är att ställa direkta fordringar på dem. Men om man bildar en särskild skola för skogskarlar, en särskild för jägerielever, landtmäterilärningar o. s. v., hvaruti samma ämnen undervisas som tillhöra de allmänna läroverkens reala linie, så frågar jag, hvad skola vi slutligen med dessa reala läroverk?

En föregående talare har yttrat sig om uppkomsten af dessa skolor. Jag anser mig skyldig att af pietet för den man, som uppgjorde planen för dessa läroverk, erinra om hans egen åsigt rörande dem. Denne man var framlidne Öfverdirektören Wallmark. Innan han lemnar redogörelse för sitt till chefen för Civildepartementet ingifna förslag, säger han med afseende å den tekniska undervisningens samband med den allmänna: "Den rätta grunden för allmän undervisning anser jag vara, att samma slags bildning står öppen för alla, från folkskolan till parnassen, och att således hvarken förmögenhet eller stånd eller supponerad blifvande bana må kunna blifva motiv för barnets bestämmande åt det s. k. lärda eller icke lärda hållet, enär det i de flesta fall ju är omöjligt att på förhand afgöra, hvartill en gosse kommer att duga eller ens att egna sig, och man har sett de största misstag härutinnan begångna, ätven efter Linnés tid. Då dertill kommer, att de allmänna studierna kanske i de flesta fall måste afbrytas, bör, enligt min tanke, den allmänna undervisningens gång ställas så, att vid hvilken ålder detta afbrott än måste ske, de inhemtade kunskaperna måtte vara i möjligaste måtto gagneliga för menniskan och medborgaren i allmänhet, d. v. s. att icke allenast förrådet af vetande måtte vara så stort som möjligt, utan, framför allt, att ynglingen måtte få kärlek till det goda, det sköna och det sanna samt den största möjliga impuls att på egen hand använda och tillöka sitt lilla kunskapsförråd. Om denna princip är riktig, bör den första undervisningen meddelas i *folkskolan* åt alla, utan afseende å stånd eller vilkor, sedan fortsättas i *elementarskolan*, och slutligen fulländas vid *universitetet*. Denna princip skulle måhända bäst kunna utföras, om hela kurser af olika ämnen funnos att tillgå i hvarje ämne, som kunde blifva föremål för en viss ålder, således för de yngsta helt korta och populära, och sedan allt rigorösare. Med den valfrihet som, åtminstone i vissa ämnen, bör ega rum, synes mig då, att elementarskolan vore rätta stället för tekniska skolan och universitetet för teknologiska institutet, med vilkor af måttliga fordringar för inträde såsom universitetets medborgare. Med ett sådant system skulle undervisningen sannolikt få ett helt annat lif, bildningen blifva, så att säga, mera naturlig samt mera mera omfattande och gagnelig". Vidare säger han: "Ofvanstående allmänna plan förblifver i vår tid en from önskan; men jag har ej kunnat underlåta att åtminstone framställa skelettet deraf, om ock ej mer, för att försvara mig inför efterkommande, då jag föreslagit skolor, som det synes, i strid mot detta system. Jag bör alltså tillkännagifva, att de skolor, som nu komma att utgöra föremålet för mitt förslag, enligt

min tanke, endast böra vara *provisoriska*, men att jag likväl anser dem nu i hög grad nödvändiga, om svenska industrien skall kunna ens följa med den stora strömmen, och om den allmänna undervisningens rätta beskaffenhet en gång skall blifva inredd." Sedan den tiden hafva elementarläroverken, såväl den klassiska som reallinien, blifvit omhuldade från det allmänna på det utmärktaste sätt, och det vore då besynnerligt, om icke tiden vore inne att låta detta provisorium upphöra.

En föregående talare har så väl utredt min mening med motionen, att jag ej kan göra det bättre.

Då de två siste talarne äfven framställde den önskan, att jag skulle afstå från mitt yrkande, så vill jag icke motsätta mig en sådan önskan, då den af dessa mina vänner blifvit uttalad, men jag vill dock nämna några ord med afseende på de ifrågasatta modellverkstäderna. Den ene af desse talare säger, då han yttrar sig mot dem, att de skulle skötas bättre af enskilde. Jag har icke heller tänkt mig saken annorlunda, än att verkstäderna skulle vara överlemnade åt enskilde, men hvilka mot erhållet allmänt understöd underkastades Statens kontroll. Han befarar, att vi här kunde beträda en väg, der vi kunna gå för långt. Detta kunna vi ju alltid göra på hvilken väg som helst, men icke bör man därför låta bli att beträda en väg, som man anser nyttig och riktig. Han har frambállit, att man skulle begära understöd från flerfaldiga håll. Men att begära understöd från det allmänna är ett och att få det ett annat. I Belgien förekomma emellan 60 och 70 dylika verkstäder, och understödet utgår med 1,200 å 1,500 riksdaler för vardera; och billigare läroanstalter kan man gerna icke få. Detta understöd utgår dels från Staten och dels från kommunen, och garantien ligger deruti, att Staten sjelf utöfvar kontroll, hvilket visat sig lämpligt och ändamålsenligt.

Emellertid håller jag icke vidare på mitt gjorda yrkande utan afstår derifrån, öfvertygad som jag är, att saken vid en kommande riksdag nog vinner önskad framgång; och anhåller jag i stället om afslag å Betänkandet i sin helhet.

Herr Otterström: Jag ber för min del att få på det högtidligaste protestera mot den uppfattningen, att respekten för Första Kammaren eller dess Utskott har hindrat denna Kammar eller dess Utskott att behandla denna motion i vanlig ordning. Man må hysa än så mycket respekt för Med-kammaren och för det tillfälliga Utskott, som för den Kammararen hade att behandla samma motion, så var det dock icke detta som för mig var motivet, utan det var respekt för formen. Jag vill hemställa till Kammararen, huru det skulle tagit sig ut, om från begge dessa Utskott kommit ett Utlåtande i precis samma fråga. Vi lefva icke nu under de gamla förhållandena, då man inom två, tre, ja! till och med inom alla fyra Riks-Stånden kunde väcka samma motion, emedan man hade den föreställningen, att saken derigenom vunne så mycket mera befogenhet. Det går nu icke an att väcka samma motion i båda Kamrarne för att befördra saken, ty derigenom hindrar man den, såsom vi sett nu vara förhållandet. Denna Kammarers Tillfälliga Utskott kunde icke taga frågan under behandling, förrän det undangjort frågan om elementarläroverkens och

och folkskolornas organisation. Och då denna Kammares Tillfälliga Utskott hörde, att Första Kammarens Utskott redan tagit samma fråga under behandling, så fann man det för formens skull nödvändigt att vänta, tills Första Kammaren afgjort densamma, för att undvika en återremiss. Jag tror således, att Tillfälliga Utskottet skulle handlat alldeles oformligt, om det förhållit sig på annat sätt, synnerligast som man hvarje vecka hade att vänta Utlåtandet från Första Kammarens Utskott.

Hvad sjelfva hufvudfrågan angår, så har nu motionären sjelf afstått från det yrkande, hvori jag nyss instämde, och för min del anser jag, att denna Kammare icke bör afslå hvad som här blifvit yrkadt. Ty detta afslag skulle få ett helt annat utseende än det att bifalla hvad motionären föreslagit med afseende å tredje punkten i detta Utskottets Betänkande, som utaf Första Kammaren är bifallet. Här är föreslaget en förändring i Första Kammarens beslut, som visserligen skulle göra, att frågan faller vid denna riksdag, men som dock skulle innebära, om denna Kammare fattar ett sådant beslut, en opinionsyttring, som åtminstone kunde stödja motionären, då han vid nästa riksdag återkommer, hvilket han förklarar sig ämna göra. Deremot skulle rent afslag nu kunna åberopas såsom opinion mot hans motion. På den grund upprepar jag hans yrkande, att tredje punkten i Utskottets förslag måtte i enlighet med motionärens förslag få denna lydelse: "såvida icke de tekniska elementarskolorna omorganiseras, så att de blifva tillgängliga för industriidkare och i yrkena varande arbetare". Hvarjemte jag yrkar bifall till de två sista punkterna i Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen upptog de derunder gjorda yrkanden och framställde i öfverensstämmelse dermed propositioner först på bifall till Första Kammarens beslut i oförändradt skick, dernäst på bifall till samma beslut i öfrigt, men med den förändring deri, som föreslagits af Friherre Fock, samt slutligen jemväl på afslag. Den sista af dessa propositioner fann Herr Talmannen besvarad med ja, och hade denna Kammare alltså afslagit Första Kammarens ifrågavarande beslut.

§ 9.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets afgifna förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående anslag till fortsättande af arbetena å nordvestra stambanan;

N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående åtgärder till behöfvandes undsättning vid inträffande missväxt;

N:o 67, angående upptagande af ett lån å högst 18,000,000 riksdaler mot Riksgäldskontorets räntebärande obligationer;

N:o 68, i anledning af år 1867 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under år 1865;

N:o 69, angående beräkningen af Statsverkets inkomster;

N:o 70, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående dispositionen för framtiden af den Kronan tillhöriga f. d. Ridderstolpeska egendomen vid Skeppsbron; och

N:o 71, i fråga om indragning till Statsverket af de åt civila embets- och tjenstemän upplåtna boställen.

§ 10.

Anmälades och bordlades:

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 51, i anledning af väckta motioner rörande ändringar i Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängelskyldighet den 21 December 1857; och

Riksdagens Kansli-Deputerades Memorial, N:o 5, angående tryckning och expediering af de riksdagshandlingar, som icke hunnit tryckas eller expedieras före riksdagens slut.

§ 11.

Protokollsutdrag rörande de under detta sammanträde fattade beslut upplästes och godkändes.

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem
H. Husberg.